

המשל הזה קל בעיניך, שע"י המשל הזה אדם יכול לעמוד בדברי-תורה". הפרקים הבאים שבשער זה מגלים את שתי הפנים הנ"ל בפיזיאלוגיה שבתורה, פסיכופיזיקא, פסיכואנליזה, תורשה, ועוד ועוד. והשער השני, "התלמוד ומאורעות התבל". בשנות מלחמת העולם הראשונה נהגו העתונים להצביע על מאורעות שונים כי רמוזים הם כבר בתנ"ך ובתלמוד, או שעל-פיהם מתפרשים דברי חז"ל. מתופעה זו ראה הוא כי ניתן להעלות ניצוצין גם ממאורעות החולין שבתבל.

זמן רב לא לפני כן נוכחו לדעת כיצד ידיעת ימי עולם מועילה לנצח את הקמים על התלמוד (בפולמוס רוהלינג וד"ר י"ש בלוך, כשהאחרון מצא כי דבר שנתנפלו עליו - היא בעיית התלמוד (חולין קלט ע"ב) "מצא קן בראשו של אדם, מהו?" - כבר היה לעולמים). וכמו-כן יבוארו לנו רבים מהמאמרים התמוהים, על-פי ידיעת מאורעות התבל (דוגמה נאה לדבר תובא להלן). וכך מוסיף הוא ומלקט מעתונות הזמן מקרים מופלאים המורים לנו כי גם הדברים היותר מוזרים שבדברי חז"ל חוזרים ומתממשים מזמן לזמן, ואין כל חדש תחת השמש.

שער שלישי, "התלמוד וחכמי תבל". במבואו לחלק זה מספר המחבר כי בספר 'אגרות סופרים' הנדפס בשנת תרפ"ט קרא את מכתבו של מרן הגאון ר' עקיבא איגר אל הד"ר שלמה פלסנר אודות ספרו 'עדות לישראל', מכתב המלצה נלהב שבו נאמר: "שש אנכי על אמרותיו... טוב עשה להרחיב הדיבור... להראות ג"כ אשר גדולי חכמי האומות הרבו לספר בשבח ומעלת התלמוד... יוסיף ד' לו אומץ ועוז חיל להרבות כהנה וכהנה בדבר הזה...". ובעקבות אותו מכתב טרח הרב קמלהאר ומצא ספר נדיר זה (שתורגם לעברית ונדפס בברסלוי בשנת תר"י), והוא מעתיקו בשער זה בשלימותו.

והשער האחרון: "התלמוד ומלחמת התבל". המחבר מרחיב בדברי דרוש נפלאים את מאמר חז"ל (בשמות רבה) "זעזע את הימים... זעזע את הישוב... זעזע את המדבר... זעזע את האש... זעזע את העולם..." ומביא מדברי חכמי האומות שבעקבות מוראות המלחמה העלו על נס את דברי התורה והתלמוד. ברם, הציפיות ל'אור חדש' שיופיע וינהר בתום המלחמה — נכזבו. ממאורעות אלו מותח המחבר קו אל הזעזועים שלא חדלו מאז, והפוקדים "גם את ישוב ארצנו הקדושה במלחמות בלתי פוסקות, ובמהומות וקולות נוראים, עד אשר סוף כל סוף תפקחנה עיני עוורים לדעת כי אצבע אלקים היא, ואזני חרשים תפקחנה לשמוע קול ה', ויקבלו את התורה!".

אוצר החכמה

חשיבות הלמוד לפי סוגיות

...גורם חשוב להרחבת הפלפול והחידוד הרצוי והמקובל הי' הלמוד בסוגיות הש"ס, ע"י הלמוד בסוגיות ושיטות הש"ס שהם מקובצים מכל מאמרי הש"ס המפוזרים המדברים מענין אחד, הנקל הי' גם לתלמידים צעירים להקשות ממקום למקום מענין לענין באותו ענין ולישב דברי הגמרא והתוס' המוקשים במקום זה ע"פ האמור במקום אחר ביתר ביאור ובסגנון אחר, כי ד"ת עניים במקום זה ועשירים במקום אחר, ועוד נמצאו למו עוזרים הלא הם בע"ס מלוא הרועים, ובע"ס כסף נבחר, המקנה, היד מלאכי, קהלת יעקב, ארעא דרבנן, יעיר אוזן, בעזרתם מצאו התלמידים הצעירים את ידם לפלפל ולחדש חידושים בסוגיות הש"ס ובכן הגיע הפלפול לפסגת השתלמותו באופן נעלה...

אה"ח 1234567

למוד השוואתי

...הסבה לזה היא כי קשה מאוד וכבד הלמוד באופן זה מפני כי הלומד באופן זה יפגוש בכל עלה ובכל עמוד שבגמרא סברות, מימרות, איבעיות שמרגיש אמנם שאפשר להשתמש בהם להערות מקורים לנושאים אחרים, ועליו לצייר בדמיונו שאלה חדשה שאפשר שתהיי במציאות כדי להשתמש בה עם המקורים האלה לכשתבוא לידו במציאות, אבל לאו כל מוחא סביל דא לאו כל אדם זוכה להיות מחונן בכח הדמיון והמשל כהמגיד מדובנא ז"ל לצייר במחשבתו תיכף שאלה שאפשר שתהיי במציאות ושתתאים להמקורים ההם. וגם דבר זה אי אפשר שיזכור כל אחד...